

ЗВІТ
результати анкетування щодо якості реалізації дистанційного навчання
у період карантину здобувачами першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти»
факультету «Образотворче мистецтво»
спеціальності 023
«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
осінній семестр 2021/2022 н. р.)

Опитування здобувачів вищої освіти щодо якості реалізації дистанційного навчання у період карантину здобувачами першого рівня вищої освіти» здійснюється відповідно до Положення про опитування учасників освітнього процесу в Харківській державній академії дизайну і мистецтв.

Таке опитування є формою участі здобувачів вищої освіти у системі внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та реалізації принципу «студентоцентрованого» навчання.

Метою моніторингу було вивчення ступеня задоволеності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти форматом навчання і якістю реалізації дистанційного навчання у період карантинних обмежень.

Для отримання даних було використано анкетування студентів 2-4 курсів. Опитування проводилось 18.11.2021-25.11.2021 р. Характеристика вибірки: 51 респондент – студенти 2-4 курсів, здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету «Образотворче мистецтво» денної форми навчання.

Новий (2021-2022) навчальний рік у Харківській державній академії дизайну і мистецтв, як і у всіх навчальних закладах України, протікає в нових реаліях, які накладають на всіх учасників освітнього процесу карантинні обмеження. Це і протиепідемічні заходи, і необхідність проводити максимальну кількість занять дистанційно, що особливо складно для студентів факультету «Образотворче мистецтво» з урахування особливостей навчання у закладі вищої художньої освіти і, найголовніше, – психологічна готовність викладачів і студентів адаптуватися до нових умов.

Думки студентів факультету «Образотворче мистецтво», які брали участь в опитуванні, поділилися: якщо 47,7% респондентів вважають, що дистанційне навчання організовано ефективно, 46,9% опитуваних не згодні з цим твердженням.

Результати відповідей на питання: «Наскільки ефективно, на Вашу думку, було організовано дистанційне навчання?» представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

- *Відповіді на питання: «Наскільки ефективно, на Вашу думку, було організовано дистанційне навчання?»*

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
Ефективно	47,7

Не ефективно	46,9
Інше (вказіть, що саме)	5,4

Респондентам запропонували обрати варіанти відповідей на питання: «Від чого, на Вашу думку, залежить ефективність дистанційного навчання?»

- Технічного забезпечення навчального процесу
- Майстерність викладачів, що беруть участь у цьому процесі
- Мотивації студентів та студенток
- Інше (якщо Ви обрали цей варіант, будь-ласка, зазначте, що саме?)

На думку здобувачів, які брали участь в опитуванні, ефективність дистанційного навчання залежить від майстерності викладачів, що беруть участь у цьому процесі більше, ніж від технічного забезпечення навчального процесу (друге місце). Скромне третє місце – мотивація студентів та студенток.

Результати відповідей на питання: «Від чого, на Вашу думку, залежить ефективність дистанційного навчання?» представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

- *Відповіді на питання: «Від чого, на Вашу думку, залежить ефективність дистанційного навчання?»*

Місце у рейтингу	Варіанти відповіді
2	Майстерність викладачів, що беруть участь у цьому процесі
2	Технічного забезпечення навчального процесу
3	Мотивації студентів та студенток
4	Інше (якщо Ви обрали цей варіант, будь-ласка зазначте що саме в останньому питанні анкети)

Опитування виявило, що 51% здобувачів, які брали участь в опитуванні указали, що випадків, коли викладачі не проводили занять, не було. Про те, що поодинокі випадки траплялися, вказали 41,6% респондентів. Деякі респонденти (5,4% від кількості здобувачів, які брали участь в опитуванні) вважають, що випадки, коли заняття не проводили були постійно. Приклади відповідей студентів, які обрали варіант «інше» приведено нижче.

Результати відповідей на питання: «Чи були випадки, коли викладачі не проводили заняття у дистанційному режимі?» представлені в таблиці 3.

Таблиця 3

- *Відповіді на питання: «Чи були випадки, коли викладачі не проводили заняття у дистанційному режимі?»*

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
Не було	51
Були постійно	5,4

Траплялися поодинокі випадки	41,6
Власна відповідь	2

Респондентам запропоновано позначити варіанти відповідей на питання щодо тих (перелічити), хто організував інформаційну діяльність серед студентів щодо графіків та порядку проведення занять у дистанційному режимі? За відповідями побудовано рейтинг тих, хто, на думку опитуваних, більш відзначився у організації. На першому місці – викладачі спільно зі старостами, почесне друге зайняли поділили безпосередньо викладачі і старости груп, на третьому місці рейтингу – куратори груп.

Результати відповідей на питання: «Хто організував інформаційну діяльність серед студентів щодо графіків та порядку проведення занять у дистанційному режимі?» представлені в таблиці 4.

Таблиця 4

- *Відповіді на питання: «Хто організував інформаційну діяльність серед студентів щодо графіків та порядку проведення занять у дистанційному режимі?»*

Місце у рейтингу	Варіанти відповіді
1	Викладачі спільно зі старостами
2	Безпосередньо викладачі
3	Старости груп
4	Куратор групи
5	Інше (вказіть, що саме)

Опитування виявило що здобувачів, які вважають що рівень наданих знань з дисципліни, у цілому, відповідає вимогам, що висуваються на заліково-екзаменаційній сесії – 61,2%. Не згодні з ними 13,5% опитуваних. Виказали думку що рівень наданих знань не зовсім відповідає вимогам, що висуваються на заліково-екзаменаційній сесії 21,4% студентів, які брали участь в опитуванні. Декілька респондентів (3,9%) вирішили надати розгорнуту відповідь на це питання.

Результати відповідей на питання: «Чи відповідає рівень наданих знань з дисципліни вимогам, що висуваються на заліково-екзаменаційній сесії з дисципліни?» представлені в таблиці 5.

Таблиця 5

- *Відповіді на питання: «Чи відповідає рівень наданих знань з дисципліни вимогам, що висуваються на заліково-екзаменаційній сесії з дисципліни?»*

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
У цілому так	61,2
Ні	13,5
Не зовсім	21,4

Інше (якщо Ви обрали цей варіант, будь-ласка зазначте що саме в останньому питанні анкети)	3,9
--	-----

Переважає більшість студентів, які брали участь в опитуванні (80,4%), відповіли, що з силлабусами ознайомлені. Дивно, але 16,6% опитуваних у середині семестру ще не ознайомились із силлабусами дисциплін, які до початку навчального року поміщені у відкритому доступі на сайті Академії. Результати відповідей на питання: «Чи ознайомлені Ви з силлабусами дисциплін, що викладають у поточному семестрі?» представлені в таблиці 6

Таблиця 6

- *Відповіді на питання: «Чи ознайомлені Ви з силлабусами дисциплін, що викладають у поточному семестрі?»*

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
Так	80,4
Ні	16,6

Опитування показало, що 35,5% респондентів не побачили розбіжностей між заявленими вимогами викладачів і силлабусам дисципліни, 51% опитуваних вважають, що заявлені вимоги відповідають силлабусам на 75%. На думку 9,6% респондентів заявлені вимоги відповідають силлабусу на 50%. Не дивно, якщо не ознайомились

Результати відповідей на питання: «Чи відповідають заявлені вимоги викладачем силлабусу його дисципліни?» представлені в таблиці 14.

Таблиця 7

- *Відповіді на питання: «Чи відповідають заявлені вимоги викладачем силлабусу його дисципліни»*

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
На 100%	38,5
На 75%	53,7
На 50%	3,9
Менше 25%	3,9

8. Респондентам запропонували: «Вкажіть Ваші пропозиції та побажання (скарги) щодо окремих аспектів проведення навчання в дистанційному режимі. Відповідь конкретизуйте».

Не всі здобувачі, які брали участь в опитування, надали більш-менш конкретні, розгорнуті відповіді. Нижче як приклади наведено найбільш показові та водночас типові відповіді, коментарі та побажання (авторська орфографія збережена).

- Скарг та пропозицій не маю.
- Немає скарг в цілому все влаштовує.

- Немає.
- Я б запропонувала НЕ проводити онлайн зустрічі в скайпі, він підходить не всім учням.
- Більше практичних занять.
- Все добре.
- Не треба більше нам дистанційки.
- Все влаштовує.
- Конкретних побажань та/або скарг немає.
- Я розчарований.
- Більше комунікації від педагогів.
- Навчання на дистанції не ефективні.
- Все гаразд.
- Нормальна організація всіх предметів дистанційно була б доречна, основні предмети якимось дивом організуються, спільними зусиллями.
- Нема побажань.
- Вирішити питання зі змішаним навчанням, можливо виділити день окремо для дистанційного навчання.
- Допомогти літнім викладачам з сучасними технологіями, телеграмом, вайбером.
- Мені все подобається.
- Скарг не маю.
- Нема скарг.
- Пропозиції відсутні.
- Нажаль деякі практичні предмети неможливо в повній мірі досягнути просто теоретично. Але, як саме виправляти цей мінус в умовах пандемії, сказати тяжко.
- Нема побажань.
- Відсутність умов для роботи у майстернях.
- Немає.
- В деяких випадках викладач при введенні дистанційного навчання не одразу повідомляв про завдання, які треба виконати, а ці завдання повідомлялися вже через певний час.

9. Респондентам було запропоновано у довільній короткій формі сформулювати, що саме вони вважають «іншим варіантом»: «Якщо ви відповіли на одне з питань опцією «інший варіант», будь ласка в довільній короткій формі сформулюйте що саме Ви вважаєте іншим варіантом відповіді. Якщо у вас є побажання які сприятимуть розвитку програми, зазначте їх, і виказати побажання щодо організації навчального процесу, які сприятимуть розвитку та покращенню дистанційного навчання в ХДАДМ.

Незначна кількість студентів, з тих, хто брав участь в опитуванні, погодились надати конкретну відповідь на це питання. Нижче наведено найбільш показові та водночас типові відповіді, коментарі та побажання (авторська орфографія збережена).

- Питання 1 (*Наскільки ефективно, на Вашу думку, було організовано дистанційне навчання?*): На належному рівні організовані онлайн-заняття з теоретичних дисциплін. Щодо практичних занять: через те, що ніхто не мав інформації про подальшу організацію освітнього процесу у 2 модулі, викладачі з деяких дисципліни певний час не могли дати нам завдання. Внаслідок чого студенти тепер мають наздоганяти програму у короткий строк. Питання 2 (*Від чого, на Вашу думку, залежить ефективність дистанційного навчання?*): від добре організованої комунікації між студентами і викладачем.
- Організовано ефективно, але заважав той факт, що навчатися приходиться дома – навчання дома не є зручним.
- 2 (*Від чого, на Вашу думку, залежить ефективність дистанційного навчання?*): Зацікавленістю викладачів практичних дисциплін. Чи не перебудовою системи їх предмета на реалії карантину. 4 Теоретичні уроки чудово існували онлайн.
- Не знаю
- 2 (*Від чого, на Вашу думку, залежить ефективність дистанційного навчання?*). Від того, наскільки викладачі розбираються в техніці і від того як часто виходять на зв'язок та чи коментують надіслані їм роботи. 5 (*Чи відповідає рівень наданих знань з дисципліни вимогам, що висуваються на заліково-екзаменаційній сесії з дисципліни?*): 3 предметів, на яких проводяться лекції — в цілому так, з практичних занять (рисунок, живопис) — ні

Аналіз інформації, отриманої при проведенні анкетування, дав змогу оцінити, наскільки ефективно, на суб'єктивну думку студентів факультету «Образотворче мистецтво», організовано дистанційне навчання у ХДАДМ. Опитування виявило значний незбіг суб'єктивних думок респондентів, і цей незбіг конкретизовано при аналізі відповідей на інші питання, винесені на опитування. При відповідях на деякі питання думки поділилися майже навпіл. Так, частка студентів, які брали участь в опитуванні вважає, що навчання було організовано ефективно, а порівнянна частина вибірки з ними не згодна. Показова зважена відповідь студента, який обрав варіант «інше»: «На належному рівні організовані онлайн-заняття з теоретичних дисциплін. Щодо практичних занять: через те, що ніхто не мав інформації про подальшу організацію освітнього процесу у 2 модулі, викладачі з деяких дисципліни певний час не могли дати нам завдання».

Отже, респондент показав, що розуміє – ситуація невизначеності (чи перейдуть до змішаної або дистанційної форми навчання, чи ні...) вплинула на організацію навчання, із урахуванням того факту, що перехід на дистанційну форму аж ніяк не залежав від рішень керівництва Академії – рішення приймали на більш високому рівні.

При аналізі відповідей на питання щодо чинників ефективності дистанційного навчання у респондентів виявлено актуалізацію захисних

механізмів особистості, виражені прояви (ця інформація потребує подальших розвідок) екстернального локусу контролю (приписування відповідальності за перебіг подій зовнішнім силам), низький рівень мотивації досягнень і умотивованості на навчання. На думку студентів, які брали участь в опитуванні, ефективність дистанційного навчання (перше місце у рейтингу вибору) залежить від майстерності викладачів, які беруть участь у цьому процесі, технічного забезпечення навчального процесу і в останню чергу – від мотивації студентів та студенток. Отже респонденти зняли з себе відповідальність: «Це не ми не ефективно використовуємо свій час і надані навчальним закладом можливості професійного і особистісного зростання, а нас не так майстерно, як ми сподівалися, вчать!». Як приклад – відповідь на відкрите питання («інший» варіант відповіді). На думку респондента, ефективність дистанційного навчання залежить від: «...зацікавленістю викладачів практичних дисциплін. Чи не перебудовою системи їх предмета на реалії карантину» (авторська орфографія збережена)». Отже студент, який виказав бажання дати розгорнуту відповідь, відверто визнає – на його суб'єктивну думку, саме від викладачів і їх активності, а не від зацікавленості у результатах навчання, старанності і відповідальності студентів при опануванні знаннями у форс мажорних обставинах пандемії і викликаних нею карантинних обмежень залежить ефективність навчання.

Розбіжності у думках виявлено і при аналізі відповіді на питання: «Чи були випадки, коли викладачі не проводили заняття у дистанційному режимі?». Якщо переважна більшість опитуваних (92,6%) із порозумінням ставиться до труднощів щодо проведення занять у дистанційному режимі – указали, що таких випадків взагалі не було 51% опитуваних, визнали, що траплялися поодинокі випадки – 41,6% респондентів, значно менша кількість здобувачів з тих, хто брав участь в опитуванні, з цією думкою не згодна. Як гіпотеза – у той час, коли більшість студентів були присутні на заняттях, «незадоволені» на тих самих заняттях були відсутні. На підтвердження цього припущення – студенти при наданні відповідей на відкрите питання невірною пишуть назву навчальних дисциплін, які вивчають з вересня (опитування проводилось у другій половині осіннього семестру).

Свідчення ефективної організації навчального процесу у ХДАДМ – на першому місці у рейтингу вибору відповідь, що викладачі спільно зі старостами організували інформаційну діяльність серед студентів щодо графіків та порядку проведення занять у дистанційному режимі. З урахуванням того, що вся інформація щодо графіків та порядку проведення занять у дистанційному режимі є у відкритому доступі на сайті академії <https://ksada.org/rozklad.html> і на всеукраїнському ресурсі МКР <http://portal.ksada.org:8090/time-table/teacher?type=1>, відповіді студентів – показник турботи викладачів і старост, які дбайливо дублювали для студентів загальнодоступну інформацію з відкритих джерел.

Більш, ніж половина здобувачів, які брали участь в опитуванні, вважають, що, у цілому, рівень наданих знань з дисципліни вимогам, що висуваються на заліково-екзаменаційній сесії з дисципліни. Розбіжність у

кількості відповідей на це питання потребує подальших розвідок. Адже, за умовами кредитно-модульної системи організації навчального процесу на самостійну роботу відведено більше навчальних годин, ніж на аудиторні заняття, і є сенс оцінювати не тільки рівень «наданих» викладачами знань, а й те, чи достатній рівень знань для того, щоб відповідати вимогам, що висуваються на заліково-екзаменаційній сесії здобули студенти самостійно, під час вивчення дисципліни.

Про низький рівень мотивації навчання, низький рівень особистісної зрілості, вираженість захисних механізмів особистості і бажання скласти з себе відповідальність за ефективність навчання свідчить те, що 16,6% опитуваних визнали, що у середині осіннього семестру ще не знайшли часу ознайомитись з силлабусами дисциплін, які викладають у поточному семестрі, і це при тому, що силлабуси всіх дисциплін з перших днів навчального року розміщені у відкритому доступі на сайті Академії і факультету «Образотворче мистецтво» <https://ksada.org/fac-om.html>

Абсолютна більшість студентів, які брали участь в опитуванні вважають, що заявлені вимоги викладачів у більшій мірі (від 75% до 100%) відповідають силлабусам дисциплін.

На пропозицію надати розгорнуту відповідь, пояснення щодо вибору варіанту «інше» відгукнулися не всі здобувачі, які брали участь в опитуванні. Отримано лише два конструктивних побажання – допомогти літнім викладачам оволодіти сучасними технологіями комунікації і виділити день окремо для дистанційного навчання (при змішаній формі організації навчального процесу). Серед відповідей – констатація того, що скарг нема, все влаштовує, все добре, все гаразд, а також – емоційні вислови: «Не треба більше нам дистанційки».

Аналіз відповідей на «відкриті» питання, а також виказані побажання показав, що значна кількість респондентів (деякі взагалі позиціонують себе «учнями», а не студентами, а лекції і практичні заняття у закладі вищої художньої освіти називають «уроками») не бачать своєї відповідальності за ефективність освіти – як в умовах дистанційного так і не дистанційного навчання, не беруть до уваги складнощі, з якими зіштовхнулося все людство в умовах пандемії, прагнуть перекласти відповідальність за організацію зручного і комфортного навчального середовища на викладачів, кураторів тощо.

Свідчення виваженого, особистісно зрілого підходу і оцінки зусиль, які прикладає керівництво Академії для організації навчального процесу в умовах карантинних обмежень відповіді (авторська орфографія збережена):

- Нажаль деякі практичні предмети неможливо в повній мірі досягнути просто теоретично. Але, як саме виправляти цей мінус в умовах пандемії, сказати тяжко.
- Організовано ефективно, але заважал той факт, що навчатися приходиться дома – навчання дома не є зручним.

Як бачимо (за кількістю і емоційною напругою відповідей), респонденти, студенти факультету «Образотворче мистецтво», навчання на якому потребує особливої організації начального процесу при опануванні фаховими дисциплінами (живопис, рисунок тощо) у майстернях, під безпосереднім керівництвом і при особистої присутності викладачів, не бачать переваг у такої формі організації, як дистанційне навчання. І не завжди цінують зусилля керівництва Академії, спрямовані на організацію навчання при форс мажорних обставинах карантинних обмежень.

Наявність змістовних відповідей на відкриті питання є свідченням того, що в опитуванні взяли участь насамперед ті, хто мав чітко окреслену думку, позитивну чи негативну, й що більше, прагнув донести її до адміністрації Академії шляхом відкритих відповідей.

Під час аналізу результатів анкетування складалось враження, що опитування стало для частини студентів можливістю «достукатись» до адміністрації, нарешті висловити «наболіле» або ж своє захоплення.

Фактично, саме ці відповіді дають можливість зафіксувати проблемну ситуацію та за можливості скорегувати чи виправити її.

Студентське опитування, як частина діяльності Робочої групи із забезпечення якості освітньої діяльності, поруч із вивченням поглядів викладачів, випускників і працедавців, дотриманням академічної доброчесності дає об'єктивний матеріал для вдосконалення навчального процесу, включно з поглибленням soft skills (соціальних навичок і умінь).

Результати опитування допомогли виявити основні труднощі і проблеми студентів в процесі переходу на дистанційне навчання, і допоможуть визначити шляхи їх вирішення. Також на основі результатів опитування, буде здійснено підбір оптимальних технологій і засобів як дистанційного навчання, так і оптимізації навчального процесу, висновки моніторингу будуть покладені в основу подальшого вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Харківській державній академії дизайну і мистецтв.

30.11.2021 р.

Голова робочої групи
з забезпечення якості
освітньої діяльності ХДАДМ

Наталя БІЛЬДЕР